

Wspomnienie • In memoriam

Wspomnienie o profesorze Zygmuncie Paszko

W dniu 22 czerwca 2006 roku odszedł od nas Profesor Zygmunt Paszko, wieloletni Kierownik Zakładu Endokrynologii Centrum Onkologii w Warszawie. Pan Profesor Zygmunt Paszko pracował w Instytucie Onkologii od lutego 1956 roku, a więc 50 lat. Całe swoje zawodowe życie związał z badaniami naukowymi, które obejmowały dziedziny endokrynologii i onkologii doświadczalnej. Poświęcając się pracy badawczej pomagał także młodszym pracownikom w rozwoju naukowym. Wśród nich byłam i ja, współpracując z nim do ostatniej Jego chwili.

Profesor Zygmunt Paszko imponował mi swoją obszerną, wszechstronną wiedzą, wykraczającą poza ustalone hipotezy badawcze. Był przy tym wielkim perfekcjonistą. Każdą napisaną przez siebie i współpracowników pracę naukową poprawiał wielokrotnie, starając się doprowadzić ją do stanu idealnego. Ja i moje koleżanki z Zakładu Endokrynologii wspominamy dzisiaj Pana Profesora jako Wspaniałego Szefa. Uczył nas umiejętności wykorzystania wielu nowoczesnych technik laboratoryjnych w endokrynologii i onkologii doświadczalnej, a także wyciągania krytycznych wniosków z uzyskanych wyników badań. Profesor Zygmunt Paszko był promotorem 8 doktorantów i opiekunem naukowym wielu innych pracowników.

Do najważniejszych osiągnięć zawodowych Profesora Zygmunta Paszki należały:

- 1) Uzyskanie i wprowadzenie do leczenia w Polsce ludzkiego hormonu wzrostu (HGH), czystych hormonów gonadotropin, takich jak: FSH, LH, HMG i HCG (preparaty lecznicze Biogonadyl i Menogonadyl oraz wytworzenie Krajowego Wzorca Gonadotropiny Przysadkowej HMG-PL1).

- 2) Opracowanie i wprowadzenie do diagnostyki raka piersi metod oceny jego hormonowrażliwości. W 1972 roku Pan Profesor Paszko wprowadził do rutynowej diagnostyki oznaczenia stężeń receptorów hormonów sterydowych u kobiet chorych na raka piersi, które to badania do dzisiaj stanowią podstawę terapii hormonalnej chorych.
- 3) Określenie relacji między stężeniami receptorów hormonów sterydowych (ER i PR), czynników wzrostu (EGFR i IGF1-R) i onkogenów (ERBB2, MYC, INT2) w rakach piersi u kobiet, a przeżyciem chorych.
- 4) Zainicjowanie w 1996 roku w Zakładzie Endokrynologii Centrum Onkologii badań genów, których defekty związane są z predyspozycją do zachorowania na nowotwory złośliwe. Kontynuacją tych badań są prowadzone aktualnie w Zakładzie Endokrynologii poszukiwania mutacji germinalnych genów *BRCA1*, *BRCA2*, *CHEK2*, *NBS1*, w genomowym DNA kobiet chorych na raka piersi, a także mutacji w genach naprawy DNA *MLH1*, *MSH2* i *MSH6* u chorych na raka jelita grubego. Wprowadzone w 1998 roku przez Profesora Zygmunta Paszkę badania spektrum mutacji germinalnych w genie *RET* u chorych na ten nowotwór spełniają do dzisiaj ważną rolę w diagnostyce i terapii zarówno chorych na rdzeniastego raka tarczycy, jak i zdrowych nosicieli mutacji w genie *RET*.

W okresie prowadzenia dużych projektów badawczych Profesor Zygmunt Paszko nieprzerwanie i emocjonalnie śledził wyniki naszych wspólnych doświadczeń, które analizował nawet na bałtyckiej plaży. My, pracownicy Zakładu Endokrynologii z uśmiechem wspominamy, jak Pan Profesor pamiętał nie tylko nasze wyniki, ale nawet to na której stronie mieliśmy je w zeszytach laboratoryjnych.

Dwie spośród ostatnich prac doświadczalnych opracowanych we współautorstwie z Panem Profesorem, otrzymały Nagrody im. Franciszka Łukaszczyka przyznane przez Polskie Towarzystwo Onkologiczne dla najlepszych prac wydrukowanych w czasopiśmie polskim. Opublikowano je w *Nowotwory Journal of Oncology*. Jedna z nich dotyczyła oceny relacji między stężeniami EGFR, IGF1-R, ER i PR w rakach piersi kobiet, a ich typem histologicznym i stopniem złośliwości, a druga – omawiała relacje pomiędzy stężeniami ER, PR i EGFR w rakach piersi, a przeżyciem chorych kobiet.

Profesor Zygmunt Paszko był człowiekiem bardzo towarzyskim. Spotkania w gronie pracowników naukowych przy udziale Pana Profesora, których tradycja zrodzi-

ła się jeszcze w Instytucie przy ul. Wawelskiej, były bardzo udane. To On intonował „sto lat”, opowiadał dowcipy i bawił towarzystwo. Dla nas, pracowników Zakładu Endokrynologii, Profesor Zygmunt Paszko był bardzo bliskim i życzliwym zwierzchnikiem. Przez większość jego zawodowych lat zespół Pana Profesora był głównie kobiety. Profesor pamiętał o naszych dzieciach i lubił je poznać. W trakcie wspólnych wyjazdów służbowych zawsze znalazł czas pomiędzy sesjami na zorganizowanie wycieczki, a wieczorem był nieodłącznym towarzyszem mile spędzanego czasu.

Jeszcze 3 maja ubiegłego roku zaproszeni przez Pana Profesora imieninowi goście wsłuchiwali się w śpiewane i akompaniowane przez solenizanta pieśni legionowe i ułańskie: „Hymn Pierwszej Brygady”, „Hej Orle Biały”, „O mój rozmarynie”, „Hej panienki posłuchajcie”. Głos przenikliwy i dumny był jego codziennym, a w tym dniu – również uroczystym głosem. Pan Profesor doskonale pamiętał teksty tych pieśni i wspólnie z Panią Doktor Mrozińską, która była gościem, tworzyli wspaniały duet wokalny.

Profesor Zygmunt Paszko był wielkim patriotą i humanistą. Doskonale znał historię Polski, którą lubił przypominać i przekazywać wnukom. Jeden z nich, o szczególnych humanistycznych uzdolnieniach, rozpoczął właśnie naukę w Wyższej Szkole Teatralnej.

Pan Profesor Zygmunt Paszko pozostawił po sobie wspomnienia, z którymi będziemy żyli na co dzień, wymieniając Jego Osobę. Syn Pana Profesora, dr Andrzej Paszko kontynuuje dzieło Ojca lecząc w Centrum Onkologii chorych na nowotwory płuca.

Nie wątpię, że wszyscy uczniowie, współpracownicy i przyjaciele, którzy spotykali się z Panem Profesorem, zachowają Go na zawsze w swojej życzliwej pamięci.

Dr Elżbieta Skasko

Centrum Onkologii – Instytut
im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Warszawie